

NACRT ZAKONA O DOPRINOSIMA ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se doprinosi za obavezno socijalno osiguranje (u daljem tekstu: doprinosi) i to: obveznici doprinosa, osnovice doprinosa, stope doprinosa, način obračunavanja i plaćanja doprinosa, kao i druga pitanja od značaja za utvrđivanje i plaćanje doprinosa.

Član 2.

Doprinosa se obezbeđuju sredstva za finansiranje obaveznog socijalnog osiguranja, i to:

- penzijskog i invalidskog osiguranja;
- zdravstvenog osiguranja i
- osiguranja za slučaj nezaposlenosti.

Član 3.

Doprinosi, u smislu ovog zakona, jesu:

- 1) za penzijsko i invalidsko osiguranje:
 - (1) doprinos za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje;
 - (2) dodatni doprinos za staž osiguranja koji se zaposlenom računa sa uvećenim trajanjem u skladu sa zakonom;
 - (3) doprinos za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti;
- 2) za zdravstveno osiguranje:
 - (1) doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje;
 - (2) doprinos za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti
- 3) za osiguranje za slučaj nezaposlenosti:
 - (1) doprinos za obavezno osiguranje za slučaj nezaposlenosti

Član 4.

Sredstva doprinosa su prihod organizacija za obavezno socijalno osiguranje, osnovanih zakonima koji uređuju obavezno socijalno osiguranje, a koriste se za namene utvrđene u skladu sa tim zakonima.

Član 5.

Na doprinose koji su uređeni ovim zakonom primenjuju se odredbe ovog zakona.

II DEFINICIJE POJMOVA

Član 6.

Izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) **obveznik doprinosa** je fizičko, odnosno pravno lice ili drugi pravni subjekt na čiji teret se plaća doprinos;

2) **obveznik obračunavanja, odnosno plaćanja doprinosa** je fizičko, odnosno pravno lice ili drugi pravni subjekt koje je dužno da obračuna, odnosno plati doprinos u svoje ime i u svoju korist ili u svoje ime, a u korist osiguranika;

3) **osiguranik** je fizičko lice obavezno osigurano prema zakonima koji uređuju obavezno socijalno osiguranje;

4) **zaposleni** je fizičko lice koje u radnom odnosu obavlja poslove za poslodavca prema zakonu koji uređuje radne odnose;

5) **upućeni radnik** je zaposleni koji za poslodavca - pravno lice sa sedištem u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Republika) obavlja poslove u drugoj državi, kao i lice na radu u diplomatskoj misiji i konzularnom predstavništvu ili u međunarodnoj organizaciji u inostranstvu;

6) **domaći državljanin zaposlen u inostranstvu** je fizičko lice zaposleno u inostranstvu kod inostranog poslodavca ako za to vreme nije obavezno osigurano kod stranog nosioca osiguranja ili ako prava iz obaveznog socijalnog osiguranja, po propisima te države, ne može ostvariti ili koristiti van njene teritorije;

7) **inostrani penzioner** je domaći državljanin koji prima penziju, invalidninu ili rentu isključivo od inostranog nosioca osiguranja;

8) **lice koje obavlja privremene i povremene poslove** je fizičko lice koje obavlja poslove po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima, zaključenom u skladu sa zakonom koji uređuje radne odnose;

9) **volonter** je fizičko lice koje se, u skladu sa propisima, po osnovu ugovora o volonterskom radu nalazi na stručnom osposobljavanju ili na praktičnom radu bez zasnivanja radnog odnosa;

10) **poslodavac** je pravno, odnosno fizičko lice ili drugi pravni subjekat koje je obveznik doprinosa, obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa za zaposlene, lica koja obavljaju privremene i povremene poslove i za izabrana, imenovana i

postavljena lica; poslodavcem se smatra i zadruga, za lica koja obavljaju privremene i povremene poslove preko zadruga;

11) **zadruga** je omladinska ili studentska zadruga osnovana u skladu sa zakonom koji uređuje zadruga;

12) **isplatilac** je poslodavac, drugo pravno, odnosno fizičko lice ili drugi pravni subjekat koje je dužno da u ime i u korist osiguranika ili u svoje ime, a u korist osiguranika obračuna i plati doprinos po odbitku;

13) **samostalna delatnost** je privredna, profesionalna ili druga delatnost koju obavlja: preduzetnik, osnivač odnosno član privrednog društva, samostalni umetnik, sveštenik i verski službenik;

14) **preduzetnik** je fizičko lice koje obavlja samostalnu privrednu, profesionalnu ili drugu delatnost u skladu sa zakonom po osnovu koje plaća porez na dohodak građana na prihode od samostalne delatnosti;

15) **osnivač, odnosno član privrednog društva** je fizičko lice koje u privrednom društvu čiji je osnivač odnosno član radi, bez obzira da li je sa privrednim društvom zasnovao radni odnos; pod radom se, pored radnog odnosa, podrazumeva i predstavljanje i zastupanje privrednog društva na osnovu upisa u registar nadležnog suda, kao i obavljanje poslovođstvenih ovlašćenja i poslova upravljanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje položaj privrednih društava;

16) **samostalni umetnik** je fizičko lice koje samostalno obavlja umetničku ili drugu delatnost u oblasti kulture u skladu sa zakonom;

17) **lice koje ostvaruje ugovorenu naknadu** je fizičko lice koje obavlja poslove po osnovu ugovora o delu, autorskog ugovora, ugovora o dopunskom radu i drugog ugovora ili po nekom drugom osnovu, a za izvršen rad ostvaruje ugovorenu naknadu, odnosno naknadu za rad (u daljem tekstu: ugovorena naknada);

18) **ugovorena naknada** je naknada u kojoj su sadržani porez i doprinosi koji se plaćaju na teret lica koja ostvaruju tu naknadu;

19) **naknada po osnovu invalidnosti** je naknada koje se po osnovu preostale radne sposobnosti i opasnosti od nastanka invalidnosti ostvaruju, kao stečeno pravo po zakonu koji uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, na teret organizacije za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje;

20) **novčana naknada** je naknada koja se ostvaruje za vreme nezaposlnosti na teret organizacije nadležne za zapošljavanje, a u kojoj su sadržani doprinosi koji se plaćaju na teret lica koje ostvaruje tu naknadu.

21) **poljoprivrednik** je fizičko lice koje obavlja poljoprivrednu delatnost, član domaćinstva poljoprivrednika, kao i član mešovitog domaćinstva;

22) **lice uključeno u obavezno osiguranje** je fizičko lice koje se na svoj zahtev uključilo u obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje u skladu sa zakonom koji uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje;

23) **doprinos iz osnovice** je iznos doprinosa koji obračunava, obustavlja i plaća poslodavac, odnosno drugi isplatilac u ime i u korist osiguranika;

24) **doprinos na osnovicu** je iznos doprinosa koji obračunava i plaća poslodavac, odnosno drugi isplatilac u svoje ime, a u korist osiguranika ili osiguranik koji sam za sebe plaća doprinos;

25) **mesečna osnovica doprinosa** je iznos na koji se obračunavaju i plaćaju doprinosi za jedan kalendarski mesec osiguranja;

26) **najniža mesečna osnovica doprinosa** je najniži iznos na koji se obračunavaju i plaćaju doprinosi za jedan kalendarski mesec osiguranja;

27) **najviša mesečna osnovica doprinosa** je najviši iznos na koji se obračunavaju i plaćaju doprinosi za jedan kalendarski mesec osiguranja;

28) **najviša godišnja osnovica doprinosa** je najviši iznos na koji se obračunavaju i plaćaju doprinosi po svim osnovima za kalendarsku godinu osiguranja.

29) **prosečna mesečna zarada u Republici** je prosečan iznos mesečne zarade isplaćene po zaposlenom u Republici u određenom periodu prema podacima republičkog organa nadležnog za poslove statistike;

III OBVEZNICI DOPRINOSA

Član 7.

Obveznici doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, za obavezno zdravstveno osiguranje i za obavezno osiguranje za slučaj nezaposlenosti su:

- 1) zaposleni;
- 2) lica koja obavljaju privremene i povremene poslove po ugovoru zaključenom neposredno sa poslodavcem;
- 3) lica koja obavljaju privremene i povremene poslove po ugovoru zaključenom preko zadruga, izuzev lica do navršениh 26 godina života ako su na školovanju;
- 4) izabrana, imenovana i postavljena lica koja ostvaruju razliku zarade, odnosno plate;
- 5) lica koja ostvaruju naknadu zarade po zakonu koji uređuje finansijsku podršku porodici sa decom;
- 6) lica koja ostvaruju naknadu zarade po zakonu koji uređuje obavezno zdravstveno osiguranje;
- 7) domaći državljani zaposleni u inostranstvu;
- 8) preduzetnici;
- 9) osnivači, odnosno članovi privrednog društva.

Obveznici doprinosa na osnovicu, za lica iz stava 1. tač. 1) - 6) ovog člana su poslodavci, odnosno isplatioci naknade, po istoj stopi i na istu osnovicu kao i ta lica.

Član 8.

Obveznici doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje i za obavezno zdravstveno osiguranje su:

- 1) poljoprivrednici;
- 2) lica koja ostvaruju ugovorenu naknadu;
- 3) samostalni umetnici;
- 4) sveštenici i verski službenici;
- 5) lica koja ostvaruju novčanu naknadu po zakonu koji uređuje zapošljavanje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti;
- 6) lica uključena u obavezno osiguranje, u skladu sa zakonom.

Član 9.

Obveznici doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje su:

- 1) poslodavci za:
 - (1) zaposlene za vreme mirovanja radnog odnosa po osnovu neplaćenog odsustva i odsustva sa rada do navršene tri godine života deteta u skladu sa zakonom koji uređuje radne odnose;
 - (2) strane državljanke koji na teritoriji Republike rade kod domaćeg poslodavca na osnovu posebnog ugovora o razmeni stručnjaka ili sporazuma o međunarodnoj tehničkoj saradnji;
- 2) isplatioci penzija i naknada po osnovu invalidnosti po zakonu koji uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje;
- 3) monasi i monahinje;
- 4) inostrani penzioneri;
- 5) strani državljani za vreme školovanja ili stručnog usavršavanja na teritoriji Republike.

Član 10.

Poslodavac je obveznik dodatnog doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za staž osiguranja koji se zaposlenom računa sa uvećanim trajanjem u skladu sa zakonom.

Član 11.

Obveznici doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti i doprinosa za zdravstveno osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti su:

1) zadruga - za lica koja, u skladu sa zakonom, obavljaju privremene i povremene poslove preko zadruge - do navršenih 26 godina života ako su na školovanju;

2) organizacija za zapošljavanje - za lica koja, u skladu sa zakonom koji uređuje zapošljavanje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, uputi na dodatno obrazovanje i obuku;

3) organ, organizacija ili ustanova (škola, fakultet i dr.) - kod koje se učenik ili student nalazi na obaveznom proizvodnom radu, profesionalnoj praksi ili praktičnoj nastavi;

4) ustanova za izdržavanje kazne - za lica koja se nalaze na izdržavanju kazne zatvora, dok rade u privrednoj jedinici te ustanove (radionice, radilišta i sl.) ili na nekom drugom mestu rada;

5) organ, organizacija ili ustanova u kojoj se obavlja volonterski rad, odnosno organizacija za zapošljavanje kada ona uputi na volonterski rad - za volontera.

Član 12.

Kada se prihodi ostvaruju po više različitih osnova (radni odnos, samostalna delatnost, ugovori i dr.), doprinosi se obračunavaju i plaćaju po svim tim osnovima, do iznosa najviše godišnje osnovice doprinosa, u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, obaveza obračunavanja i plaćanja doprinosa po osnovu zaposlenja, odnosno po osnovu samostalne delatnosti isključuje obavezu plaćanja doprinosa po osnovu poljoprivredne delatnosti.

IV OSNOVICE DOPRINOSA

Član 13.

Osnovica doprinosa za zaposlene i za poslodavce je zarada, odnosno plata i naknada zarade, odnosno plate u skladu sa zakonima koji uređuje radne odnose, opštim aktom ili ugovorom o radu, odnosno rešenjem nadležnog organa i druga primanja na koja se plaća porez na dohodak građana po zakonu koji uređuje porez na dohodak građana (u daljem tekstu: zarada).

Osnovica iz stava 1. ovog člana, za poslodavce je i osnovica dodatnog doprinosa za staž osiguranja koji se zaposlenom računa sa uvećanim trajanjem u skladu sa zakonom.

Član 14.

Osnovica doprinosa za upućene radnike, ako nisu obavezno osigurani po propisima države u koju su upućeni ili ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno, kao i za obveznike poslodavce je zarada koju ti radnici ostvaruju za vreme rada u inostranstvu.

Član 15.

Osnovica doprinosa za domaće državljane koji su, na teritoriji Republike zaposleni kod stranih ili međunarodnih organizacija i ustanova, stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava ili kod stranih pravnih ili fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno, i za strane državljane i lica bez državljanstva koji su na teritoriji Republike zaposleni kod stranih pravnih ili fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno, odnosno kod međunarodnih organizacija i ustanova i stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, ako je takvo osiguranje predviđeno međunarodnim ugovorom, kao i za poslodavce je zarada.

Član 16.

Osnovica doprinosa za lica koja obavljaju privremene i povremene poslove, kao i za poslodavce je ugovorena naknada.

Član 17.

Osnovica doprinosa za izabrana, imenovana i postavljena lica koja, pored zarade kod poslodavca kod koga su u radnom odnosu, ostvaruju i razliku zarade, odnosno plate za vreme obavljanja javne dužnosti, kao i za isplatioce je ta razlika zarade, odnosno plate, kao i druga primanja na koja se plaća porez na dohodak građana po zakonu koji uređuje porez na dohodak građana.

Član 18.

Osnovica doprinosa za lica koja ostvaruju naknadu zarade za vreme porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta, u skladu sa zakonom koji uređuje finansijsku podršku porodici sa decom, kao i za isplatioce naknade je ta naknada zarade.

Član 19.

Osnovica doprinosa za lica koja ostvaruju naknadu zarade po osnovu privremene sprečenosti za rad, u skladu sa zakonom koji uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, na teret organizacije za obavezno zdravstveno osiguranje, kao i za isplatioce naknade je ta naknada zarade.

Član 20.

Osnovica doprinosa za isplatioce penzije i naknade po osnovu invalidnosti, u skladu sa zakonom koji uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, na teret organizacije za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje je penzija, odnosno ta naknada.

Član 21.

Osnovica doprinosa za lica koja ostvaruju novčanu naknadu, u skladu sa zakonom koji uređuje zapošljavanje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, na teret organizacije nadležne za zapošljavanje je ta novčana naknada.

Član 22.

Osnovica doprinosa za preduzetnike je oporeziva dobit, odnosno paušalno utvrđen prihod na koji se plaća porez po zakonu koji uređuje porez na dohodak građana.

Do konačnog utvrđivanja oporezive dobiti za tekuću godinu, preduzetnici plaćaju mesečnu akontaciju doprinosa na osnovicu koju čini osnovica za mesečnu akontaciju poreza na dohodak građana.

Član 23.

Osnovica doprinosa za osnivače, odnosno članove privrednog društva je oporeziva dobit na koju se plaća porez po zakonu koji uređuje porez na dobit preduzeća.

Do konačnog utvrđivanja oporezive dobiti za tekuću godinu, osnivači odnosno članovi privrednog društva plaćaju mesečnu akontaciju doprinosa na osnovicu koju čini osnovica za mesečnu akontaciju poreza na dobit.

Izuzetno od st. 1. i 2. ovog člana, osnovica doprinosa za osnivače, odnosno članove privrednog društva koji su zasnovali radni odnos sa privrednim društvom čiji su osnivači, odnosno članovi je zarada u skladu sa članom 14. ovog zakona.

Član 24.

Ako se prihod od samostalne delatnosti, odnosno dobit privrednog društva deli na više preduzetnika, odnosno osnivača i članova privrednog društva, osnovica doprinosa za svakog od njih je njihov udeo u ostvarenom prihodu ili dobiti.

Član 25.

Osnovica doprinosa za samostalne umetnike je ugovorena naknada koju ostvare obavljanjem umetničke ili druge delatnosti.

Ako je osnovica doprinosa iz stava 1. ovog člana niža od zbira najnižih mesečnih osnovica doprinosa iz člana 37. ovog zakona za kalendarsku godinu, samostalni umetnik je dužan da doplati razliku između plaćenog doprinosa na ugovorenu naknadu i doprinosa obračunatog na zbir najnižih mesečnih osnovica doprinosa za kalendarsku godinu.

Član 26.

Osnovica doprinosa za sveštenike i verske službenike, monahe i monahinje je najniža mesečna osnovica doprinosa.

Član 27.

Osnovica doprinosa za poljoprivrednike je katastarski prihod, odnosno stvarni prihod u skladu sa zakonom koji uređuje porez na dohodak građana.

Član 28.

Osnovica doprinosa za lica koja ostvaruju ugovorenu naknadu je oporezivi prihod od ugovorene naknade u skladu sa zakonom koji uređuje porez na dohodak građana.

Član 29.

Osnovica doprinosa za lica uključena u obavezno socijalno osiguranje su osnovice propisane opštim aktom organizacije za obavezno socijalno osiguranje.

Član 30.

Osnovica doprinosa za domaće državljane zaposlene u inostranstvu je ostvarena zarada.

Član 31.

Osnovica doprinosa za inostrane penzionere je iznos penzije, invalidnine ili rente ostvarene u mesecu koji prethodi mesecu u kome se obaveza plaćanja doprinosa utvrđuje.

Penzija, invalidnina ili renta koja se prima u stranoj valuti, radi utvrđivanja osnovice doprinosa iz stava 1. ovog člana, konvertuje se u dinar u skladu sa zakonom koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju na dan kada se obaveza plaćanja doprinosa utvrđuje.

Član 32.

Osnovica doprinosa za poslodavce za zaposlenog na neplaćenom odsustvu i odsustvu sa rada do navršene tri godine života deteta je zarada koju bi taj zaposleni ostvario da je na radu.

Član 33.

Osnovica doprinosa za poslodavca za strane državljane koji na teritoriji Republike rade kod domaćeg poslodavca na osnovu posebnog ugovora o razmeni stručnjaka ili sporazuma o međunarodnoj tehničkoj saradnji je ugovorena naknada koju plaća poslodavac.

Član 34.

Osnovica doprinosa za strane državljane za vreme školovanja ili stručnog usavršavanja na teritoriji Republike je osnovica propisana opštim aktom organizacije za obavezno zdravstveno osiguranje.

Član 35.

Osnovice doprinosa za obveznike iz člana 11. ovog zakona za penzijsko i invalidsko osiguranje za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti i doprinosa i za zdravstveno osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti je najniža mesečna osnovica doprinosa, odnosno ugovorena naknada ako se ostvaruje i ako je viša od najniže mesečne osnovice doprinosa.

V NAJNIŽA I NAJVIŠE OSNOVICE DOPRINOSA

1. Najniža mesečna osnovica doprinosa

Član 36.

Mesečna osnovica doprinosa ne može biti niža od najniže mesečne osnovice doprinosa.

Ako je propisana osnovica doprinosa niža od najniže mesečne osnovice doprinosa, obračun i plaćanje doprinosa vrši se na najnižu mesečnu osnovicu doprinosa.

Izuzetno od st. 1. i 2. ovog člana, najniža mesečna osnovica doprinosa ne primenjuje se kod obračuna i plaćanja doprinosa na osnovice iz čl. 17. - 21 i člana 28. ovog zakona.

Član 37.

Najnižu mesečnu osnovicu doprinosa čini iznos od 40% prosečne mesečne zarade u Republici isplaćene u prethodnom kvartalu.

Najniža mesečna osnovica doprinosa iz stava 1. ovog člana usklađuju se tromesečno prema podacima republičkog organa nadležnog za poslove statistike o kretanju zarade po zaposlenom u Republici.

Nominalni iznos usklađene najniže mesečne osnovice u skladu sa stavom 2. ovog člana, utvrđuje i objavljuje ministar finansija i ekonomije (u daljem tekstu: ministar), a primenjuju se od prvog u mesecu po objavljivanju podataka o isplaćenoj zaradi po zaposlenom u prethodnom kvartalu.

Član 38.

Izuzetno od odredaba člana 37. ovog zakona, najniža mesečna osnovica doprinosa za poljoprivrednike je iznos od 40% prosečne mesečne zarade u Republici isplaćene u drugom polugodištu prethodne godine.

Član 39.

Kada je period za koji se obračunava doprinos kraći od mesec dana, a ispunjeni su uslovi za primenu najniže mesečne osnovice doprinosa, obračun doprinosa se vrši na srazmerni iznos najniže mesečne osnovice doprinosa.

Srazmerni iznos najniže mesečne osnovice doprinosa utvrđuje se od najniže mesečne osnovice doprinosa srazmerno broju dana u mesecu za koji postoji obaveza obračuna doprinosa.

Član 40.

Za zaposlenog koji radi sa nepunim radnim vremenom kod jednog poslodavca, a zarada koju ostvaruje je niža od najniže mesečne osnovice doprinosa, osnovica doprinosa je najniža mesečna osnovica doprinosa.

Za zaposlenog koji radi sa nepunim radnim vremenom kod dva ili više poslodavaca i tako ostvaruje puno radno vreme, kome je ukupna zarada koju ostvaruje kod svih poslodavaca niža od najniže mesečne osnovice doprinosa, svaki poslodavac obračunava i plaća doprinose na srazmerni iznos najniže mesečne osnovice doprinosa koji se utvrđuje srazmerno radnom vremenu zaposlenog kod svakog poslodavca.

Za zaposlenog koji radi sa nepunim radnim vremenom kod dva ili više poslodavaca, a ukupna zarada koju ostvaruje kod svih poslodavaca je viša od najniže mesečne osnovice doprinosa, svaki poslodavac obračunava i plaća doprinose na zaradu koju isplaćuje, bez primene najniže mesečne osnovice doprinosa.

2. Najviša mesečna osnovica doprinosa

Član 41.

Mesečna osnovica doprinosa propisana ovim zakonom ne može biti viša od najviše mesečne osnovice doprinosa.

Ako je propisana osnovica doprinosa viša od najviše mesečne osnovice doprinosa, obračun i plaćanje doprinosa vrši se na najvišu mesečnu osnovicu doprinosa.

Izuzetno od st. 1. i 2. ovog člana, najviša mesečna osnovica doprinosa ne primenjuje se kod obračuna i plaćanja doprinosa na osnovice iz člana 28. ovog zakona.

Član 42.

Najvišu mesečnu osnovicu doprinosa čini petostruki iznos prosečne mesečne zarade isplaćene po zaposlenom u Republici prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike.

3. Najviša godišnja osnovica doprinosa

Član 43.

Godišnja osnovica doprinosa po svim osnovima za koje postoji obaveza plaćanja doprinosa je najviša godišnja osnovica doprinosa.

Najvišu godišnju osnovicu doprinosa čini petostruki iznos godišnje zarade ostvarene po zaposlenom u Republici u godini za koju se obračunava i plaća doprinos.

VI STOPE DOPRINOSA

Član 44.

Stope po kojima se obračunavaju i plaćaju doprinosi su:

- 1) za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje - 20,6%;
- 2) za obavezno zdravstveno osiguranje - 11,50%;
- 3) za osiguranje za slučaj nezaposlenosti - 1,50% .

Kada se doprinosi plaćaju istovremeno iz osnovice i na osnovicu, obračun doprinosa vrši se po sledećim stopama:

- 1) za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje - 10,30%;
- 2) za obavezno zdravstveno osiguranje - 5,75%;
- 3) za osiguranje za slučaj nezaposlenosti - 0,75%.

Član 45.

Stope dodatnog doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za staž osiguranja koji se zaposlenom računa sa uvećanim trajanjem u skladu sa zakonom su:

- 1) kada se efektivnih 12 meseci rada računa kao 14 meseci staža osiguranja - 3.40%;
- 2) kada se efektivnih 12 meseci rada računa kao 15 meseci staža osiguranja - 5.20%;
- 3) kada se efektivnih 12 meseci rada računa kao 16 meseci staža osiguranja - 6.90%;
- 4) kada se efektivnih 12 meseci rada računa kao 18 meseci staža osiguranja - 10.30%.

Član 46.

Stope doprinosa za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti, odnosno za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti su:

- 1) za penzijsko i invalidsko osiguranje - 4,00%;
- 2) za zdravstveno osiguranje - 2,00%.

VII MIROVANJE OBAVEZA PLAĆANJA DOPRINOSA

Član 47.

Za vreme mirovanja radnog odnosa koje je zaposlenom odobreno u skladu sa zakonima koji uređuju radne odnose, miruje obaveza plaćanja doprinosa, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 48.

Poljoprivredniku kome miruje svojstvo osiguranika poljoprivrednika, u skladu sa zakonom koji se uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, za taj period miruje obaveza plaćanja doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje.

Član 49.

Preduzetniku koji privremeno odjavi obavljanje delatnosti u skladu sa zakonom, za taj period miruje obaveza plaćanja doprinosa, osim ako podnese zahtev Poreskoj upravi za plaćanje doprinosa u tom periodu.

O nastanku okolnosti iz stava 1. ovog člana, preduzetnik je dužan da obavesti, uz podnošenje odgovarajućeg dokaza, nadležnu organizacionu jedinicu Poreske uprave u roku od 15 dana od dana privremene odjave obavljanja delatnosti.

VIII OBRAČUNAVANJE, UTVRĐIVANJE I PLAĆANJE DOPRINOSA

Član 50.

Obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa iz osnovice i na osnovicu za zaposlene, izabrana, imenovana i postavljena lica i lica koja obavljaju privremene i povremene poslove je poslodavac.

Poslodavac je dužan da doprinose iz stava 1. ovog člana obračuna i uplati istovremeno sa isplatom zarade, razlike zarade ili ugovorene naknade za privremene i povremene poslove, po propisima koji se primenjuju na dan isplate tih primanja.

Član 51.

Ako se zarada isplaćuje u delovima, a prvi deo zarade je manji od najniže mesečne osnovice doprinosa, poslodavac je dužan da prilikom isplate prvog dela zarade, obračuna i plati doprinose na najnižu mesečnu osnovicu doprinosa.

Član 52.

Doprinosi za osnivača, odnosno člana privrednog društva koji je u radnom odnosu u privrednom društvu čiji je osnivač odnosno član, obračunavaju se i plaćaju na isti način kao i za ostale zaposlene u tom privrednom društvu, a doprinos za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje se uplaćuje organizaciji nadležnoj za te osiguranike prema zakonu koji uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje.

Član 53.

Obračun i uplatu doprinosa za zaposlenog na neplaćenom odsustvu i odsustvu sa rada do navršene tri godine života deteta, poslodavac je dužan da izvrši prilikom isplate zarada drugim zaposlenim.

Član 54.

Obračun i uplatu doprinosa za stranog državljanina na radu po osnovu posebnog ugovora o razmeni stručnjaka ili sporazuma o međunarodnoj tehničkoj saradnji, poslodavac je dužan da izvrši prilikom isplate zarada drugim zaposlenim.

Član 55.

Doprinosi po osnovu naknade zarade, odnosno novčane naknade koje se isplaćuju na teret organizacije za obavezno socijalno osiguranje, odnosno u skladu sa zakonom koji uređuje finansijsku podršku porodici sa decom, obračunavaju i uplaćuju isplatioci istovremeno sa isplatom naknada, prema propisima koji važe u momentu isplate naknada.

Član 56.

Doprinosi za lica koja ostvaruju ugovorenu naknadu obračunava, obustavlja i plaća isplatioc prilikom isplate ugovorene naknade.

Član 57.

Lice koje ostvaruje ugovorenu naknadu dužno je da samo obračuna i uplati doprinosi u svim slučajevima kada tu naknadu ostvaruje od lica koje nije obaveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa po odbitku.

Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da obračuna i plati doprinosi do 15. u mesecu za prethodni mesec i da u istom roku Poreskoj upravi podnese poresku prijavu o obračunatim i plaćenim doprinosima.

Član 58.

Za preduzetnike koji doprinosi plaćaju na paušalno utvrđen prihod i za poljoprivrednike koji doprinosi plaćaju na katastarski prihod obaveza doprinosa se utvrđuje rešenjem Poreske uprave.

Član 59.

Preduzetnici, poljoprivrednici i osnivači, odnosno članovi privrednog društva koji doprinose plaćaju na oporezivu dobit, dužni su da Poreskoj upravi podnesu poresku prijavu u kojoj iskazuju ostvarenu dobit za prethodnu godinu i procenjenu dobit za tekuću godinu.

Procenjena dobit za tekuću godinu služi kao osnov za utvrđivanje i plaćanje mesečne akontacije doprinosa za tekuću godinu.

Rok za podnošenje poreske prijave iz stava 1. ovog člana je 15. dana od isteka roka za podnošenje finansijskih izveštaja, odnosno 15 dana od sticanja svojstva obveznika plaćanja doprinosa.

Obveznici iz stava 1. ovog člana dužni su da podnesu novu poresku prijavu sa izmenjenim podacima ako u toku kalendarske godine dođe do značajnijih promena u poslovanju i drugih okolnosti koje su od uticaja na visinu mesečne akontacije doprinosa.

Obaveza plaćanja doprinosa na izmenjenu osnovicu nastaje od prvog dana narednog meseca od dana podnošenja poreske prijave.

Obveznik je dužan da plati razliku između doprinosa koji je plaćen u vidu mesečnih akontacija i doprinosa obračunatog na ostvarenu dobit, iskazanu u poreskom bilansu i poreskoj prijavi, istovremeno sa podnošenjem poreske prijave.

Poreska prijava se podnosi na obrazcu koji propisuje ministar, u skladu sa zakonom koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju i ovim zakonom.

Član 60.

Doprinosi iz člana 58. i 59. ovog zakona plaćaju se u roku koji je zakonom koji uređuje porez na dohodak građana utvrđen kao rok za plaćanje poreza po tim osnovama.

Doprinosi iz člana 11. ovog zakona plaćaju se istovremeno sa isplatom ugovorene naknade, odnosno do 15. u mesecu za prethodni mesec ako se ne ostvaruje ugovorena naknada.

Razliku doprinosa iz člana 25. ovog zakona, samostalni umetnik dužan je da uplati do 15. januara naredne godine.

Član 61.

Utvrđivanje i način plaćanja doprinosa za sveštenike i verske službenike, monahe i monahinje, lica koja su se uključila u obavezno socijalno osiguranje, za domaće državljane zaposlene u inostranstvu, za inostrane penzionere i strane državljane za vreme školovanja ili stručnog usavršavanja na teritoriji Republike bliže uređuje nadležna organizacija za obavezno socijalno osiguranje svojim aktom.

Član 62.

Kada se, u skladu sa zakonom koji uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, svojstvo osiguranika utvrđuje retroaktivno, nadležna organizacija za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje istovremeno sa utvrđivanjem svojstva osiguranika utvrđuje i obavezu plaćanja doprinosa.

Utvrđivanje i način plaćanja doprinosa iz stava 1. ovog člana organizacija za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje bliže uređuje svojim aktom.

Član 63.

U pogledu načina obračunavanja, utvrđivanja i plaćanja doprinosa po pitanjima koja nisu uređena ovim zakonom izuzev odredaba koje se odnose na poreska oslobođanja, olakšice i otpis, primenjuju se odgovarajuće odredbe zakona koji uređuje porez na dohodak građana, odnosno zakona koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju.

**IX POVRAĆAJ VIŠE PLAĆENOG DOPRINOSA I PRESTANAK PLAĆANJA
DOPRINOSA U TOKU TEKUĆE GODINE**

Član 64.

Obveznik doprinosa koji je sam platio doprinose, odnosno kome je u njegovo ime i u njegovu korist plaćen doprinos iz osnovice koja prelazi iznos najviše godišnje osnovice za kalendarsku godinu ima pravo na povraćaj tako više plaćenog iznosa doprinosa.

Pravo na povraćaj više plaćenog iznosa doprinosa u smislu stava 1. ovog člana utvrđuje se rešenjem Poreske uprave, na zahtev obveznika doprinosa koji se podnosi na propisanom obrazcu.

Član 65.

Obveznik doprinosa po osnovu ugovorene naknade može u toku tekuće godine na propisanom obrazcu podneti zahtev za prestanak obaveze plaćanja doprinosa po osnovu buduće ugovorene naknade u toj godini, kada osnovica doprinosa po osnovu ugovorene naknade zajedno sa osnovicama doprinosa po drugim osnovima dostigne iznos procenjene najviše godišnje osnovice doprinosa.

Procenjenu najvišu godišnju osnovicu doprinosa iz stava 1. ovog člana čini petostruki iznos godišnje zarade ostvarene po zaposlenom u Republici u prethodnoj godini uvećan za procenjeni rast zarada u tekućoj godini.

Nominalni iznos procenjene najviše godišnje osnovice doprinosa utvrđuje i objavljuje ministar.

Član 66.

Ministar bliže uređuje uslove, postupak i način za povraćaj više plaćenog doprinosa i prestanka obaveze plaćanja doprinosa po osnovu ugovorene naknade u toku tekuće godine.

X KONTROLA OBRAČUNAVANJA I PLAĆANJA DOPRINOSA

Član 67.

Kontrolu obračunavanja i plaćanja doprinosa vrši Poreska uprava, u skladu sa propisima kojima se uređuje poreski postupak i poreska administracija.

Član 68.

Obveznik plaćanja doprinosa dužan je da o plaćenim doprinosima obaveštava nadležne organizacije obaveznog socijalnog osiguranja saglasno propisima koji uređuju obavezno socijalno osiguranje.

Član 69.

Poreska uprava i organizacije obaveznog socijalnog osiguranja dužni su da međusobno razmenjuju podatke o obveznicima doprinosa, obveznicima obračunavanja i plaćanja doprinosa, osnovicama doprinosa, iznosima zaduženih i naplaćenih doprinosa, kao i druge službene podatke vezane za doprinose.

XI KAZNENE ODREDBE

Član 70.

Za povrede odredaba ovog zakona koje imaju obeležja krivičnog dela ili prekršaja primenjuju se kaznene odredbe propisane zakonom koji uređuje porez na dohodak građana i zakonom koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju.

XII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 71.

Danom početka primene ovog zakona prestaju da važe:

1) član 8 stav 1, član 151. tač. 2) i 3), član 160. stav 1. tač. 3) i 4), član 170, član 172, čl. 174 -182, čl. 184. - 205, čl. 216. – 217. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

2) član 94. tač 9) i 10), član 100. stav 1. tač 5) i 6), čl. 108. - 108r, član 108t, čl. 125a. - 125b, Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001, 18/2002 i 80/2002).

3) član 65. stav 1. tačka 4), član 106, čl. 127. - 143. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti ("Službeni glasnik RS", broj 71/2003).

Član 72.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a primenjuje se od 1. jula 2004. godine.

O B R A Z L O Ź E N j E

NACRTA ZAKONA O DOPRINOSIMA ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE

I Ustavno pravni osnov

Ustavno pravni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 72. stav 1. tačka 4) Ustava Republike Srbije, prema kom Republika, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje sistem socijalnog osiguranja.

II Razlozi za donošenje Zakona

Sistem doprinosa kojim se finansira obavezno socijalno osiguranje (penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, osiguranje za slučaj nezaposlenosti) integralni je deo fiskalnog sistema Republike.

Prvenstveni razlog za donošenje ovog zakona sastoji se u stvaranju uslova za pojednostavljenje sistema doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. Ovaj cilj postiže se donošenjem jednog zakona fiskalnog karaktera u kome će se urediti sva pitanja i instituti koji čine sistem doprinosa za obavezno socijalno osiguranje kao što su: vrste doprinosa, obveznici doprinosa, osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa, stope doprinosa, način obračunavanja i plaćanja doprinosa.

Fiskalni karakter ovog zakona proističe iz ekonomsko-finansijskog sadržaja doprinosa koji doprinose čini javnim prihodom. Donošenjem zakona kojim će se urediti sva bitna pitanja u vezi finansiranja obaveznog socijalnog osiguranja prestaje potreba da se sistem doprinosa za obavezno socijalno osiguranje uređuje u više različitih zakona, što je do sada bio slučaj i praksa. Drugim rečima, doprinose za obavezno socijalno osiguranje, kao posebnu vrstu namenskih vanbudžetskih javnih prihoda i javnih sredstava, kojima raspolažu organizacije obaveznog socijalnog osiguranja, potrebo je urediti jednim zakonom. Uređivanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje jednim zakonom praksa je zemalja sa razvijenom tržišnom ekonomijom i zemalja u okruženju. Uređivanje ove oblasti jednim zakonom, pored pojednostavljenja sistema u pogledu njegove primene, u funkciji je njegove lakše dogradnje i daljeg razvoja koja podrazumeva izmene i dopune jednog, a ne više zakona.

Osnovni ciljevi donošenja ovog zakona su, pored pojednostavljenja sistema doprinosa, povećanje prihoda od doprinosa putem izjednačavanja različitih oblika rada u pogledu obaveze plaćanja doprinosa, smanjenje sive ekonomije, bolja kontrola i efikasnija naplata doprinosa, smanjenje administriranja i troškova naplate doprinosa.

Uz donošenje jedinstvenog zakona koji uređuje osnovne elemente sistema doprinosa, pojednostavljenje sistema doprinosa ostvaruje se ujednačavanjem

osnovica doprinosa za sve vidove socijalnog osiguranja, kao i reduciranjem višestrukih stopa doprinosa u pojedinim oblicima obaveznog socijalnog osiguranja.

Ujednačavaju se osnovice doprinosa za iste obveznike za sve vidove obaveznog socijalnog osiguranja. Osim toga, predlaže se i visok stepen ujednačavanja osnovica doprinosa i između različitih kategorija obveznika (zaposlenih, samostalnih delatnosti, poljoprivrednika), u meri koju dozvoljava različitost u njihovoj ekonomskoj snazi i kapacitetu.

Ujednačavanje osnovica osiguranja podrazumeva i njihovo izjednačavanje, u što je moguće većoj meri, sa poreskom osnovicom za plaćanje poreza na dohodak od rada. Ujednačavanjem osnovica osiguranja za sve vidove socijalnog osiguranja i njihovim ujednačavanjem sa poreskom osnovicom za porez na dohodak od rada postiže se pojednostavljenje sistema doprinosa, kao i lakša kontrola, evidencija o izvršenim uplatama i naplata doprinosa.

Međutim ujednačavanje osnovica doprinosa sa osnovicama poreza na dohodak po osnovu rada nije moguće u potpunosti.

Sistem doprinosa zahteva postojanje minimalne osnovice doprinosa koja će obezbediti aktuarski balans između uplaćenih doprinosa i zakonom garantovanog minimuma prava iz socijalnog osiguranja, odnosno uravnoteženje prihoda i rashoda u sferi socijalnog osiguranja. Postojanje minimalne osnovice doprinosa, sistem doprinosa čini posebnim delom javnih finansija i iz razloga što je sistem socijalnog osiguranja, pored načela obaveznosti, zasnovan i na načelima solidarnosti i uzajamnosti.

Pored toga limiti u pogledu gornje visine prava koja se mogu ostvariti u socijalnom osiguranju (na primer najviša penzija) zahtevaju i postojanje instituta najviše osnovice na koju se vrši obračunavanje i plaćanje doprinosa. Nepostojanje instituta najviše osnovice osiguranja, odnosno doprinosa uslovlila bi postojanje nesrazmere između uloženih sredstava doprinosa i prava koja se po tom osnovu koriste. Istovremeno, ovo bi značilo i zloupotrebu načela solidarnosti kao temeljnog načela socijalnog osiguranja.

Ukidaju se višestruke stope doprinosa u oblasti zdravstvenog osiguranja. Predlaže se samo jedna, prihodno neutralna stopa za ukupna prava iz zdravstvenog osiguranja i jedna stopa za ograničena prava po osnovu povrede na radu, umesto do sada postojećih 13 stopa u ovoj oblasti osiguranja. Uz već reducirane stope u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja koje se zadržavaju na istom nivou i jedinu stopu osiguranja za slučaj nezaposlenosti, time se značajno pojednostavljuje sistem obračuna doprinosa i obezbeđuje efikasna kontrola obračuna i plaćanja doprinosa.

Povećanje prihoda od doprinosa obezbeđuje se širenjem osnovice doprinosa na sve oblike rada i istovremenim plaćanjem doprinosa po više različitih oblika rada.

Širenjem osnovice za plaćanje doprinosa na sve vrste dohotka koje pojedinac ostvaruje po osnovu rada (ugovor o delu, autorski ugovori, drugi ugovori za koje se ostvaruje ugovorena naknada i drugi osnovi po kojima se ostvaruje prihod od rada), ostvaruje se značajan reformski zadatak u oblasti doprinosa.

Zahvatenjem doprinosa za obavezno socijalno osiguranje po svim osnovama rada izjednačavaju se svi oblici rada u pogledu troškova rada, otklanja mogućnost evazije plaćanja doprinosa uz povećanje prihoda po osnovu širenja osnovice doprinosa i smanjuje siva ekonomija u pogledu mogućnosti podsticaja i favorizovanja jednog oblika rada u odnosu na druge oblike rada.

Širenjem osnovice za plaćanje doprinosa u potpunosti se uvažava princip plaćanja javnih prihoda prema ekonomskoj snazi obveznika, kao i principi solidarnosti i uzajamnosti u socijalnom osiguranju. Plaćanjem doprinosa na dohodak ostvaren po svim oblicima rada pojedinac neposredno, direktno i u potpunosti opredeljuje nivo sopstvene materijalne i socijalne sigurnosti i u slučajevima nastupanja rizika obuhvaćenih socijalnim osiguranjem, uz odgovarajuće, neophodno prisustvo solidarnosti.

Pojednostavljenjem sistema doprinosa obezbeđuje se bolja kontrola i efikasnija naplata doprinosa i bez dodatnog povećanje stopa doprinosa, a širenjem osnovica doprinosa na sve oblike rada obezbeđuje se smanjanje sive ekonomije u ovoj oblasti.

Smanjenje administriranja i troškova naplate doprinosa obezbeđuje se sveukupnim pojednostavljenjem sistema doprinosa, a posebno uvođenjem sistema samooporezivanja - plaćanja doprinosa na osnovu poreske prijave za obveznike koji obavljaju samostalnu ili poljoprivrednu delatnost ako vode poslovne knjige i porez plaćaju na oporezivu dobit.

Ostvarivanjem napred navedenih ciljeva i razloga za donošenje ovog zakona stvaraju se pretpostavke za finansiranje socijalnog osiguranja iz doprinosa kao izvornog prihoda čime će se smanjiti potreba za budžetskim transferima u obliku budžetskih dotacija prema sektoru socijalnog osiguranja i obezbediti veći stepen konsolidacije javnih prihoda.

Donošenjem ovog zakona, obezbeđuje se harmonizacija sistema doprinosa sa sistemima doprinosa u zemljama Evropske unije.

III Objašnjenje pojedinih članova

I Opšte odredbe

Uz čl. 1. – 5.

Opštim odredbama opredeljuju se osnovni elementi sistema doprinosa za obavezno socijalno osiguranje koji su uređeni ovim Zakonom, određuju se vrste obaveznog socijalnog osiguranja i doprinosa kojima se obezbeđuju sredstva za njihovo finansiranje. Definiše se da su sredstva doprinosa prihod organizacija za obavezno socijalno osiguranje, osnovani zakonima koji uređuju obavezno socijalno osiguranje, a koriste se za namene utvrđene u skladu sa tim zakonima.

Osim toga, uspostavlja se relacija između ovog zakona i zakona kojima se uređuju prava iz oblasti socijalnog osiguranja (Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakon o zdravstvenom osiguranju i Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti), tako što se propisuje da se na doprinose koji su uređeni ovim zakonom primenjuju odredbe ovog zakona.

II Definicije pojmova

Uz član 6.

Odredbama člana 6. definisani su pojmovi koji su korišćeni u daljem tekstu zakona, u cilju obezbeđivanja preglednosti i lakšeg razumevanja teksta zakona.

III Obveznici doprinosa

Uz čl. 7. - 12.

Kategorije obveznika doprinosa grupisane su prema vrstama obaveznog socijalnog osiguranja za koje se doprinosi plaćaju, tj. zavisno od toga da li plaćaju sva tri, dva ili samo jedan doprinos za obavezno socijalno osiguranje.

Obveznici doprinosa po sva tri osnova osiguranja, istovremeno su i poslodavci, odnosno isplatioci naknada za zaposlene, lica koja obavljaju privremene i povremene poslove (izuzev lica do navršenih 26 godina života ako su na školovanju), izabrana imenovana i postavljena lica, lica koja ostvaruju naknadu u skladu sa zakonom koji uređuje finansijsku podršku porodici sa decom i zakonom koji uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, a doprinose plaćaju po istim stopama i na istu osnovicu kao i ta lica.

Novina je uključivanje lica koja ostvaruju ugovorenu naknadu u kategoriju obveznika doprinosa koji plaćaju dva doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje i obavezno zdravstveno osiguranje u onoj meri u kojoj je to uređeno sistemskim zakonima iz tih oblasti.

Pored toga propisuje se obveznik dodatnog doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za zaposlene kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem kao i obveznici doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti i doprinosa za zdravstveno osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti.

Za lica koja ostvaruju prihode po više različitih osnova (radni odnos, samostalna delatnost, ugovori i dr.), propisuje se obaveza plaćanja doprinosa na prihode ostarene po svim tim osnovima, do iznosa najviše godišnje osnovice doprinosa utvrđene ovim zakonom. Izuzetno, isključuje se obaveza plaćanja doprinosa na prihode od poljoprivrede za obveznike koji doprinose plaćaju po osnovu radnog odnosa ili po osnovu samostalne delatnosti.

IV Osnovice doprinosa

Predloženim normama utvrđuju su osnovice doprinosa za sve kategorije osiguranika definisane ovim zakonom.

Uz čl. 13. - 15.

Predloženim odredbama propisuje se da osnovicu doprinosa za zaposlene i njihove poslodavce, odnosno isplatioce čini zarada, odnosno plata i naknada zarade, odnosno plate prema ugovoru o radu, odnosno rešenju nadležnog organa kao i druga primanja zaposlenog na koja se plaća porez na dohodak građana.

Novina je što se u osnovicu doprinosa uključuju i druga primanja zaposlenog, oporeziva po zakonu koji uređuje porez na dohodak građana. To znači da se i druga primanja zaposlenih nezavisno od toga da li imaju tretman zarade prema zakonu o radu uključuju u osnovicu doprinosa ako su oporeziva po zakonu koji uređuje porez na dohodak građana.

Za radnike upućene na rad u inostranstvo predlaže se da osnovicu doprinosa čini zarada koju ti radnici ostvaruju za vreme rada u inostranstvu a ne, kako je to do sada bilo zarada koju bi ta lica ostvarila u zemlji na istim ili sličnim poslovima. Osnovica doprinosa utvrđena u iznosu zarade ostvarene za vreme rada u inostranstvu, ovim licima, obezbeđuje viši iznos penzije u srazmeri sa stvarno ostvarenom zaradom. Osim toga stvarna zarada kao osnovica doprinosa za ovu kategoriju obveznika značajna je i sa aspekta finansiranja zdravstvenog osiguranja tih lica u inostranstvu.

Uz član. 16.

Privremeni i povremeni poslovi u potpunosti su fiskalno izjednačeni sa radnim odnosom time što je za lica koja obavljaju privremene i povremene poslove i za poslodavce utvrđena obaveza plaćanja doprinosa za sva tri vida obaveznog socijalnog osiguranja, po istoj stopi i na osnovicu doprinosa koju čini ugovorena naknada.

Ovo važi i za lica koja privremene i povremene poslove obavljaju preko zadruga (osim lica do navršениh 26. godina starosti ako je na školovanju). Time se otklanja veoma raširena praksa zapošljavanja lica preko zadruga na duže vremenske periode, a da im za to vreme nije obezbeđen staž ni puna zdravstvena zaštita.

Uz član 17.

Izabrana, imenovana i postavljena lica koja ostvaruju razliku zarade, odnosno plate kod isplatioca koji nije njihov poslodavac (npr. narodni poslanici) izjednačavaju se sa statusom zaposlenih u pogledu plaćanja doprinosa jer na iste osnovice i po istim stopama doprinose plaćaju i ova lica i isplatioci razlike zarade, odnosno plate i drugih oporezivih prihoda koje ta lica ostvaruju. Jedina razlika je što se kod njih ne primenjuje najniža mesečna osnovica doprinosa, jer nju primenjuje poslodavac kod koga su ta lica u radnom odnosu.

Uz čl. 18. - 21.

Za naknadu zarade, odnosno novčanu naknadu koja se ostvaruje prema zakonima koji uređuju finansijsku podršku porodici sa decom, obavezno zdravstveno osiguranje, obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti osnovicu doprinosa čini iznos ostvarene naknade, bez obzira da li je niži od minimalnih osnovica doprinosa.

Predlaže se ujednačavanje načina obračuna doprinosa za naknade zarada koje se isplaćuju na teret Budžeta republike u skladu sa zakonom o finansijskoj podršci porodici sa decom i na teret Fonda za zdravstveno osiguranje (porodiljsko odsustvo,

bolovanje preko 30 dana..). sa obračunom doprinosa na zarade. To znači da doprinose plaća kako izplatilac naknade tako i lice koje ostvaruje naknadu, koja je suštinski opredeljena u bruto iznosu. Ovo je u funkciji pojednostavljenja obračuna doprinosa, a licu koje ostvaruje tu naknadu obezbeđuje isti iznos neto naknade koji je ostvarivalo i po do sada važećim propisima.

Za penzije i naknade po osnovu invalidnosti koje se isplaćuju kao stečena prava u skladu sa zakonom koji uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje propisuje se da osnovicu doprinosa čini iznos isplaćene penzije, odnosno naknade, a obavezu plaćanja doprinosa ima samo isplatioca penzije, odnosno naknade.

U skladu sa zakonom koji uređuje zapošljavanje, novčana naknada koju ostvaruje nezaposleno lice, na teret organizacije za obavezno osiguranje za slučaj nezaposlenosti je osnovica za plaćanje doprinosa, a doprinosi se plaćaju samo na teret lica koje je primalac te naknade.

Uz čl. 22. - 24.

Osnovicu doprinosa za preduzetnike čini poreska osnovica na koju se plaća porez na dohodak građana - oporeziva dobiti ili paušalno utvrđen prihod.

Osnovicu doprinosa za osnivače, odnosno članove privrednog društva čini osnovica poreza na dobit preduzeća - oporeziva dobit u skladu sa odredbama zakona koji uređuje porez na dobit preduzeća.

U slučaju kada se dobit deli na više preduzetnika, odnosno osnivača i članova privrednog društva, osnovicu doprinosa čini udeo svakog od njih u ostvarenoj dobiti.

Izuzetno u slučaju kada osnivač, odnosno član privrednog društva zasnuje radni odnos sa tim privrednim društvom, osnovicu doprinosa čini zarada u skladu sa članom 13. ovog zakona.

Uz član 25.

Predlaže se da se osnovica doprinosa za samostalne umetnike ne utvrđuje rešenjem, kako je to bilo do sada, već da je čini ostvarena ugovorena naknada. Za samostalnog umetnika propisuje se obaveza da na kraju kalendarske godine izvrši doplatu doprinosa ukoliko bi iznos doprinosa plaćenih na ostvarene ugovorene naknade tokom godine bio manji od iznosa doprinosa koje bi platio da je tokom kalendarske godine doprinose obračunavao i plaćao na najnižu mesečnu osnovicu doprinosa.

Uz član 26.

Za sveštenike i verske službenike, monahe i monahinje propisuje se osnovica doprinosa u visini najniže mesečne osnovice doprinosa.

Uz član 27.

Osnovica doprinosa za poljoprivrednike je katastarski prihod, odnosno stvarni prihod na koji se plaća porez na dohodak građana.

Uz član 28.

Za prihode po osnovu ugovorene naknade, osnovicu za plaćanje doprinosa čini oporezivi iznos ugovorene naknade prema zakonu koji uređuje porez na dohodak građana.

Uz član 29.

Dato je ovlašćenje organizaciji za obavezno socijalno osiguranje da svojim aktom uredi osnovice doprinosa za lica koja se na svoj zahtev uključuju u obavezno socijalno osiguranje, s obzirom da ova lica zahtev za obavezno osiguranje podnose organizaciji za obavezno socijalno osiguranje, pa se istom prilikom može izvršiti prijava na osiguranje i utvrđivanje obaveze doprinosa, čime se značajno smanjuje administriranje.

Uz član 30.

Kao osnovica doprinosa za domaće državljane zaposlene inostranstvu propisuje se zarada ostvarena u inostranstvu.

Uz član 31.

Za inostrane penzionere propisuje se da osnovicu doprinosa čini iznos penzije, invalidnine ili rente ostvarene u mesecu koji prethodi utvrđivanju doprinosa.

Uz član 32.

Osnovicu doprinosa koju plaća poslodavac za zaposlnog na neplaćenom odsustvu i odsustvu sa rada do navedenih tri godine života deteta čini zarada koju bi taj zaposleni ostvario kao da radi.

Uz član 33.

Za strane državljane koji u Republici obavljaju poslove po osnovu razmene stručnjaka odnosno međunarodne tehničke saradnje je ugovorena naknada, a doprinos plaća poslodavac kod koga rade.

Uz član 34.

Ovlašćena je organizacija za obavezno socijalno osiguranje da utvrdi osnovicu doprinosa za strane državljane koji se u Republici nalaze na stručnom usavršavanju ili školovanju.

Uz član 35.

Utvrđuje se osnovica doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za slučaj invalidnosi i telesno oštećenja po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti i osnovica doprinosa za zdravstveno osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti u visini najniže mesečne osnovice doprinosa. U slučajevima kada se ostvaruje ugovorena naknada, ukoliko je ona viša od najniže mesečne osnovice doprinosa, osnovicu doprinosa čini ta ugovorena naknada.

VI Najniža i najviše osnovice doprinosa

1. Najniža mesečna osnovica doprinosa

Uz čl. 36. - 40.

Značajna novina predložena ovim zakonom odnosi se na najnižu mesečnu osnovicu doprinosa. Naime, umesto osam najnižih mesečnih osnovica doprinosa utvrđenih prema stepenu stručnosti, kakvo je bilo dosadašnje zakonsko rešenje, predlaže se samo jedan iznos najniže mesečne osnovice doprinosa - u iznosu od 40% prosečne mesečne zarade u Republici isplaćene u prethodnom kvartalu izuzev za poljoprivrednike.

Tako definisan iznos najniže mesečne osnovice doprinosa usklađuje se tromesečno u skladu sa kretanjem zarada u Republici u prethodnom kvartalu, a nominalni iznos usklađene osnovice objavljuje ministar finansija i ekonomije.

Izuzetak od tako opredeljene najniže mesečne osnovice doprinosa je najniža osnovica doprinosa za poljoprivrednike koji doprinose plaćaju na katastarski prihod. Za njih je predložena najniža minimalna osnovica doprinosa u istom procentualnom iznosu (40%) ali u odnosu na prosečnu mesečnu zaradu u Republici ostvarenu u prethodnom polugodištu. Ovo iz razloga što se ovi obveznici zadužuju doprinosima rešenjem, pa bi donošenje rešenja na svaka tri meseca imalo za posledicu veliko administriranje i troškove.

Posebno se uređuje primena srazmernog iznosa najniže mesečne osnovice doprinosa u slučaju kada zaposlni zbog početka rada u toku meseca ili iz drugih sličnih razloga ne ostvaruje kod poslodavca pun mesečni fond časova rada.

Preciznije je uređena primena najnižih mesečnih osnovica doprinosa u slučajevima rada sa nepunim radnim vremenom kod jednog ili više poslodavca.

2. Najviša mesečna osnovica doprinosa

Uz čl. 41. - 42.

Polazeći od ograničenosti prava koja se po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja mogu ostvariti (limitiran je maksimalan iznos penzije, ne postoji direktna korelacija između obima prava u oblasti zdravstvene zaštite sa visinom uplaćenih doprinosa), kao i načela solidarnosti koji važi u oblasti obaveznog socijalnog osiguranja, propisana je najviša mesečna osnovica doprinosa do koje se vrši obračun i plaćanje doprinosa.

Najviša mesečna osnovica doprinosa predlaže se u visini petostrukog iznosa prosečne mesečne zarade u Republici prema poslednjem objavljenom podatku.

Najviša mesečna osnovica doprinosa primenjuje se kod plaćanja doprinosa na prihode po svim osnovima osim prihoda od ugovorene naknade. Kod ugovorenih naknada nije moguća primena mesečne osnovice jer je njihovo ostvarivanje povremeni prihod u toku godine pa je moguće da u jednom mesecu bude ostvarena ugovorena naknada do visine najviše godišnje osnovice, a da u ostalim mesecima nema isplate te naknade.

2. Najviša godišnja osnovica doprinosa

Uz član. 43.

Plaćanje doprinosa po više različitih osnova doprinosa uzrokovalo je potrebu za utvrđivanjem najviše godišnje osnovice doprinosa. Za iznos doprinosa iznad iznosa doprinosa obračunatih na najvišu godišnju osnovicu doprinosa daje se pravo licu koje je platilo, odnosno na čiji teret su plaćeni doprinosi da ostvari povraćaj više plaćenog doprinosa.

Najviša godišnja osnovica definiše se kao petostruki iznos prosečne godišnje zarade ostvarene u Republici u godini u kojoj se plaćaju doprinosi.

VI Stope doprinosaUz čl. 44. - 46.

Predlaže se utvrđivanje jedinstvene stope doprinosa za svaki vid obaveznog socijalnog osiguranja, što u velikoj meri pojednostavljuje sistem obračuna, olakšava kontrolu obračuna i snižava troškove.

Kada doprinose na istu osnovicu plaćaju i zaposleni i poslodavac, odnosno isplatilac naknade zarade stopa doprinosa za svakog od njih je polovina propisane pune stope doprinosa.

Stope doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje zadržane su u istom iznosu kao do sada - 20,6% za potpuno penzijsko i invalidsko osiguranje, odnosno 4% za osiguranje za slučaj povrede na radu i nesreće na poslu.

U sistemu zdravstvenog osiguranja bilo je propisano 13 stopa doprinosa u rasponu od 0,8% do 17,7%, koje su ovim predlogom zakona zamenjene jednom, prihodno neutralnom stopom u iznosu od 11,5%. Stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti povećana je sa 1% na 2%.

Stopa doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti uvećana je sa 1,1% na 1,5%. Uvećanje stope ovog doprinosa zasniva se na potrebi obezbeđenja sredstava za finansiranje novčanih naknada i drugih prava lica koja u procesu restrukturiranja privrede ostaju bez zaposlenja.

VII Mirovanje obaveza plaćanja doprinosaUz čl. 47. - 49.

Predloženim odredbama utvrđuje se mirovanje obaveze plaćanja doprinosa u slučajevima mirovanja radnog odnosa, mirovanja svojstva osiguranika poljoprivrednika i privremene odjave obavljanja delatnosi preduzetnika.

VIII Obračunavanje, utvrđivanje i plaćanje doprinosa

Ovim odredbama utvrđuje se obveznik obračunavanja, utvrđivanja i plaćanja doprinosa.

Uz čl. 50. - 54.

Propisuje se obaveza poslodavca, odnosno drugog isplatioca za obračun i plaćanje doprinosa po odbitku iz osnovice i na osnovicu prilikom isplate zarade,

odnosno naknade zarade kao i prilikom isplate ugovorene naknade po osnovu privremenih i povremenih poslova.

U slučaju kada nema isplate primanja licu za koje se doprinosi obračunavaju i plaćaju (neplaćeno odsustvo, odsustvo sa rada do tri godine starosti deteta), poslodavac je takođe dužan da na svoj teret obračuna i plati doprinose prilikom isplate zarade ostalim zaposlenim.

Predloženo je da se u slučaju isplate zarade u više delova, prilikom isplate prvog dela zarade doprinosi obračunavaju i plaćaju na najnižu mesečnu osnovicu, dok se prilikom isplata preostalog dela zarade obračun vrši na razliku između najniže mesečne osnovice doprinosa i isplaćene zarade.

Uz član 55.

Doprinosi po osnovu naknada zarade, odnosno novčane naknade koje se isplaćuju na teret organizacija obaveznog socijalnog osiguranja, odnosno na teret budžeta Republike u skladu sa zakonom koji uređuje finansijsku podršku porodici sa decom obračunava i plaća isplatilac naknade u momentu isplate.

Uz čl. 56. -57.

Obračun i plaćanje doprinosa po osnovu ugovorene naknade vrši isplatilac te naknade. U slučaju kada je isplatilac naknade nerezident ili fizičko lice koje nije obveznik plaćanja doprinosa po odbitku, propisuje se obaveza lica koje je ostvarilo ugovorenu naknadu da obračuna i plati doprinose u roku do 15. u mesecu za prethodni mesec i da u istom roku podnese obaveštajnu poresku prijavu nadležnom poreskom organu.

Uz član 58.

Predlaže se da obavezu doprinosa rešenjem utvrđuje Poreska uprava samo za preduzetnike koji doprinose plaćaju na paušalno utvrđen prihod i za poljoprivrednike koji doprinose plaćaju na katastarski prihod.

Uz čl. 59. - 60.

Predlaže se da preduzetnici, osnivači, odnosno članovi privrednog društva i poljoprivrednici koji doprinose plaćaju na oporezivu dobit, doprinose utvrđuju i plaćaju samooporezivanjem - podnošenjem poreske prijave u kojoj će iskazati ostvarenu, odnosno procenjenu oporezivu dobit na osnovu koje će opredeliti visinu obaveze doprinosa.

Ovakav način utvrđivanja i plaćanja obaveze doprinosa je u skladu sa zakonom o poreskom postupku i poreskoj administraciji, a usaglašen je sa Predlogom zakona o izmenama i dopunama zakona o porezu na dohodak građana kojim se takođe propisuje samooporezivanje, odnosno plaćanje poreza na dohodak građana na osnovu poreske prijave. Takav način plaćanja obezbeđuje smanjenje administriranja i troškova donošenja poreskog rešenja, kao i veću fiskalnu odgovornost i disciplinu obveznika za uredno plaćanje doprinosa.

Uz čl. 61. - 62.

Daje se ovlašćenje organizacijama za obavezno socijalno osiguranje da svojim opštim aktom urede utvrđivanje i način plaćanja doprinosa za obveznike doprinosa za koje ne postoji obaveza drugog lica da za njih obračuna i uplati doprinose.

U pitanju su kategorije obveznika doprinosa koje se na obavezno socijalno osiguranje lično prijavljuju nadležnoj organizaciji (sveštenici i verski službenici, monasi i monahinje, lica uključena u obavezno osiguranje, strani penzioneri i dr).

Član 63.

Odredbama ovog člana propisuje se shodna primena zakona koji uređuje porez na dohodak građana i zakona koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju po pitanjima obračunavanja, utvrđivanja i plaćanja doprinosa koja nisu uređena ovim zakonom.

IX Povraćaj više plaćenog doprinosa i prestanak plaćanja doprinosa u toku tekuće godine

Uz čl. 64. - 66.

Ovim odredbama uređuje se pravo na povraćaj više plaćenog doprinosa na prihode ostvarene po više različitih osnova rada (radni odnos, samostalna delatnost, ugovori i dr.), iznad iznosa doprinosa obračunatog na najvišu godišnju osnovicu doprinosa.

Ovo pravo, po podnetom zahtevu i na osnovu rešenja Poreske uprave, može da ostvari obveznik, za doprinosa koje je sam uplatio, odnosno za doprinose plaćene u njegovo ime i u njegovu korist.

Pored toga, uređuje se pravo obveznika doprinosa po osnovu ugovorene naknade da u toku godine podnese zahtev za prestanak obaveze plaćanja doprinosa na ugovorenu naknadu kada osnovica doprinosa po tom osnovu zajedno sa osnovicama doprinosa po drugim osnovima dostigne iznos procenjene najviše godišnje osnovice doprinosa.

Procenjena najviša godišnja osnovicu doprinosa opredeljuje se u visini petostukog iznosa godišnje zarade ostvarenog u Republici u prethodnoj godini uvećanog za procenjeni rasta zarada u tekućoj godini. Za objavljivanje nominalnog iznosa ove osnovice ovlašćuje se ministar finansija i ekonomije.

Daje se ovlašćenje ministru finansija i ekonomije da bliže uredi uslove, postupak i način povraćaja više plaćenog doprinosa i prestanak obaveze plaćanja doprinosa po osnovu ugovorene naknade.

X Kontrola obračunavanja i plaćanja doprinosa

Uz čl. 67. - 69.

Propisuje se da kontrolu obračunavanja i plaćanja doprinosa vrši Poreska uprava u skladu sa zakonom koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju.

Propisuje dužnost obveznika doprinosa da o plaćenim doprinosima obavestavaju organizacije za obavezno socijalno osiguranje.

Predlaže se odredredba kojom se obavezuju Poreske uprave i organizacije obaveznog socijalnog osiguranja da međusobno razmenjuju službene podatke vezane za doprinose.

XI Kaznene odredbe

Uz član 70.

Predloženo je da se u potpunosti primenjuju kaznene odredbe propisane u zakonu koji uređuje porez na dohodak građana i zakonu koji uređuje poreski postupak i poresku administraciju.

XI Završne odredbe

Uz član 71.

Odredbama ovog člana propisuje se prestanak važenja odgovarajućih odredaba koje uređuju finansiranje osiguranja, odnosno plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, u Zakonu o zdravstvenom osiguranju i Zakonu o zapošljavanju i osiguranju zaslužaj nezaposlenosti.

Uz član 72.

Predlaže se da ovaj zakon stupi na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a da se primenjuje od 1. jula 2004. godine.

IV Efekti predloženih mera

Ocenjuje se da će utvrđivanje stope doprinosa za zdravstveno osiguranje u iznosu od 11,5% imati prihodno neutralan efekat. Naime, snižavanje stope doprinosa za zdravstveno osiguranje za obveznike zaposlene (sa 11,9% na 11,5%) i za obveznike preduzetnike (sa 14,4% na 11,5%) dovelo bi do smanjenja prihoda od doprinosa za oko 1.460 miliona dinara. S druge strane procenjuje se da bi proširenje osnovice doprinosa za zdravstveno osiguranje na prihode po osnovu ugovora kao i druge prihode na koje se obračunava porez na dohodak građana obezbedilo povećanje prihoda od doprinosa u iznosu od 1.500 miliona dinara, čime bi se neutralisao negativan efekat snižavanja stopa.

Procenjuje se da će povećanje stope doprinosa za slučaj nezaposlenosti za 0,4 procentna poena, sa 1,1% na 1,5% imati pozitivan efekat od oko 1.195 miliona dinara.

Pored toga ocenjuje se da će urednije plaćanje i efikasnija naplata doprinosa od samostalnih delatnosti po poreskoj prijavi, veća finansijska disciplina i odgovornost obveznika koja se obezbeđuje primenom samoprijavljivanja u skladu sa predloženim izmenama zakona o porezu na dohodak građana i po tom osnovu smanjenja sive ekonomije obezbediti i pozitivan prihodni efekat.

V Razlozi za hitan postupak

Predlaže se da se Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje donese po hitnom postupku kako bi se obezbedila istovremena i usklađena primena svih fiskalnih zakona.

Nedonošenje Zakona po hitnom postupku imalo bi štetne posledice jer bi došlo do velikih problema u funkcionisanju fiskalnog sistema kao celine.

VI Sredstva za sprovođenje Zakona

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti posebna sredstva.